

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat, **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

S U M A R

— *Unificare prin revizuire dar nu extindere*, de Dr. Nicolae G. Vrăbiescu, avocat, deputat;

— *Abuzul, abuzului de drept*, de N. Gh. Chirițoiu, decanul Baroului Fălciu;

— *Judecătorul Sindic*. Atribuțiile sale în administrarea falimentului. Noul proiect de lege falimentară. Administrația falimentului. Despre curator, de judecătorul Petre N. Ionescu;

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de Casație s. I: *Gherghina N. Slave cu Constantin N. Slave și alții* (Dreptul de succesiune al ascendenților în concurență cu frații și surorile defunctului. Art. 675 și 845 c. civ.), cu o *Notă* de Prof. *Al. Cerban*;

— Curtea de Casație s. III și Curtea de Apel Galați s. I: *Alexandru Constantinescu cu Soc. Parid-Administrația Pescărilor Statului*. (Dacă funcționarii Ministerului domeniilor din serviciul Ad-ției pescăriilor urmă a fi menținuți ipso facto în serviciile nouei regii publice?), cu o *Notă* de avocatul Constantin Ionescu;

— Adolf Ștern de Iscpd.

A apărut:

BIBLIOTECA MARILOR PROCESE Vol. 12, cuprinzând: interesantul proces intentat de D-l Burileanu contra Ministerului de finanțe pentru demiterea sa din postul de Guvernator al Băncii Naționale.

În acest volum sunt publicate în estenso toate actele și corespondența care a dat naștere demiterii sale, pledoariile tuturilor avocaților și decesia Curții de apel București care a ordonat reintegrarea D-lui Burileanu.

Prețul 150 lei.

A apărut în broșură 16 pag.:

CUM PROFESĂM. Conferință ținută la Congresul General al Uniunii avocaților din România, la Iași, în Septembrie 1931 de avocatul *Dim. Th. Pascu*, senator. Tip. Ziarul Universul.

UNIFICARE PRIN REVIZUIRE DAR NU EXTINDERE

Intențiunea domnului Ministru de Justiție de a extinde legiurile din Vechiul Regat în Transilvania și Bucovina a stârnit o vie emoțiune în rândul juriștilor din întreg cuprinsul țării.

Desigur, cum era dealtmîntrelea de așteptat, s'au format în jurul acestei chestiuni două curente diferite. Primul susține extinderea pur și simplu a legiurilor din Vechiul Regat, iar cel de al doilea declarându-se potrivnic extinderii, cere unificarea legiurilor prin revizuirea codurilor existente, ce urmează să fie puse în acord cu principiile universale de drept.

Ceeace este necontestat în toată această chestiune este faptul că unificarea legislativă a devenit o necesitate imperioasă atât din punct de vedere național, cât și din punct de vedere pur juridic, întru cât existența mai multor legiuri diferite pe teritoriul aceluiaș stat, s'a dovedit a fi rea, constituind o nesiguranță permanentă pentru cetățeni și o perpetuă sursă de conflicte juridice, în care doctrina modernă a vrut să vadă origina unui drept nou, dreptul interprovincial.

Pentru a rezolva această problemă, care dealtmîntrelea s'a ivit și în alte state în urma războiului și chiar cu mulți ani înaintea lui, există două căi, ce s'au întrebuițat deopotrivă, dar după împrejurări. Aceste căi sunt: 1) Extinderea pur și simplu al dreptului național, adică al dreptului ce funcționa în vechiul stat; 2) Unificarea în sensul juridic al cuvântului, adică contopirea tuturilor legislațiunilor aflătoare pe teritoriul noului Stat,

într'un cod așezat pe principiile universal admise, indiferent de origina lor.

Care este calea pe care România urmează să o aleagă? Extinderea sau unificarea?

Din anteproiectul recent publicat rezultă că calea la care s'a oprit D-1 Ministru al Justiției este extinderea. Expunerea de motive încearcă să justifice această hotărâre printr'o serie de argumente și considerațiuni, care, după cum vom arăta posterior, sunt de multe ori departe de realitate.

Încă dela început declarăm că nu vom comenta și nici nu vom insista asupra art. 137 din Constituția noastră care spune: „Se vor revizui toate codicile și legile existente în diferitele părți ale Statului român spre a se pune în armonie cu Constituțiunea de față și asigura unitatea legislativă. Fână atunci ele rămân în vigoare”.

Nu putem însă să nu ne întrebăm ce a vrut legiuitorul constituant să înțeleagă când a spus: „Se vor revizui toate legile existente pentru a asigura unitatea legislativă”? Se poate spune că o extindere pur și simplă a legiurilor existente în vechiul regat, afară de cele referitoare la unele instituțiuni enumerate în anteproiect, înseamnă o revizuire? Se poate susține că unitatea legislativă urmărită de Constituție este atinsă atunci când vom continua să avem în Transilvania și Bucovina instituțiuni pe care nu le avem în vechiul Regat?

Dar nu vom insista, după cum ne-am propus, asupra acestui impediment constituțional, întrucât și legea constituțională ca orice lege este supusă interpretărei, astfel că, extinderea pur și simplă adoptată de anteproiect, poate fi socotită de unii juriști drept revizuire, satisfăcându-se astfel art. 137 din Constituție.

Ceeace ne interesează însă în principal este faptul de a ști dacă în situațiunea actuală, extinderea preconizată este posibilă fără a produce perturbări serioase în ordinea juridică a țării.

Desigur că argumentul pe care îl dau partizanii extinderii și care se găsește reproduș în expunerea de motive, anume că experiența a dovedit că extinderea din 1928 ce a avut loc în Basarabia a dat rezultate bune, pare la prima vedere hotărâtor.

Pentru cei ce cunosc însă mai de aproape viața intelectuală și juridică a Basarabiei, acest argument nu mai are valoarea lui aparentă. Condițiunile din Basarabia n'au fost la fel cu cele din Transilvania și Bucovina. Situațiunea juridică din această provincie era întunecoasă prin abundența obiceiurilor și legiurilor felurite, căci deși exista în Rusia un cod „Svodul”, vastă aglomerație de legi publicată în 1883, acest cod nu se aplica în fapt decât nobililor, iar cealaltă parte a populațiunei precum țărani continuând să urmeze în cele mai multe regiuni din Rusia, obiceiurile și legiurile locale.

Afară de această situațiune care făcea din Basarabia un teritoriu prielnic extinderii, s'a mai întâmplat în această provincie un proces pe care nu-l găsim în Transilvania, proces care a condus la faptul că aproape toată magistratura și toate barourile basarabene sunt ocupate de persoane din vechiul regat sau de băștinași ce și-au făcut cultura juridică la universitățile noastre.

Nu vom insista asupra cauzelor care au determinat acest flux, întrucât nu cauzele ne interesează, ci faptul menționat. În aceste condițiuni se explică de ce extinderea pur și simplă a codurilor din vechiul regat a fost și bine venită și bine primită atât de justițiabili cât și de profesioniști.

Dar în Transilvania situația e la fel?

Acolo există un drept scris recunoscut a fi sub multe raporturi superior dreptului nostru. Există o magistratură și barouri compuse din băștinași, care dacă sunt cu toții partizani ai unificării prin revizuire, sunt, după cum s'a dovedit în ultimul congres al avocaților, ostili în aceeași măsură extinderii pur și simple. Este acest fapt un fapt ce nu trebuie luat în considerațiune?

În expunerea de motive se invoacă în susținerea cauzei exemplul Franței și al Italiei. Noi socotim că aceste exemple nu sunt concludente din lipsa de proporție și din alte considerațiuni.

Este adevărat că Francezii au introdus în Alsacia-Lorena în mod succesiv diferitele lor legislațiuni. Astfel prin legea din 30 Dec. 1920 ce ratifică decretul din 25 Noemb. 1919, s'a introdus în Alsacia-Lorena codul penal și cel de instrucție criminală, iar la 1 Ian. 1925 a fost introdusă legislația civilă și comercială. Nu este mai puțin adevărat însă că în cursul celor șase ani în care vechile legi continuau să funcționeze, s'a procedat la o sistematică și constantă preparare a spiritelor, operă în care Facultatea din Strasburg a jucat un rol covârșitor, rol pe care nu l'a avut în nici o măsură Facultatea din Cluj.

Pe lângă aceasta, în Alsacia-Lorena nu s'a extins propriu zis dreptul francez, ci s'a revenit la o legislațiune sub care aceste provincii trăiseră aproape un secol.

Este știut că dreptul francez a guvernat nu numai aceste provincii, dar întregul mal al Rinului pe o fâșie largă până aproape de fluviul Vesper, asupra unei populațiuni de zece milioane oameni, timp de un secol. Chiar după unitatea Germaniei această regiune a continuat să fie supusă dreptului francez până la 1 Ian. 1900, dată la care a intrat codul civil german în vigoare.

În aceste condițiuni revenirea la dreptul francez era extrem de ușoară, întrucât codul german nu funcționase în aceste provincii decât abia de 20 de ani.

Se poate compara această situațiune cu situațiunea din Transilvania?

Mai mult. Ce reprezintă Alsacia-Lorena ca importanță în raport cu teritoriul și populațiunea Franței. Mai puțin de a zecea parte, adică aceea ce ar reprezenta două sau trei județe în raport cu Vechiul Regat. Desigur că în aceste condițiuni necesitatea unei revizuii devenea mai puțin arzătoare, iar extinderea pur și simplă era posibilă fără obstacole mari.

Ceeace s'a petrecut în Italia este mult asemănător situațiunei din Franța. Ca și în această țară, s'au introdus în provinciile alipite Italiei succesiv diferite legi ce funcționau pe teritoriul acestei țări, până când prin decretul Regal No. 2325 din 4 Noembrie 1928 s'a extins în principiu întreaga legislațiune în noile provincii. Menționăm totuș că prin decretul lege mai sus amintit, se mențin încă în largă măsură legiurile locale ce urmează să fie preschimbate odată cu întreaga legislațiune la care actualul regim lucrează în mod febril.

Desigur că calea urmată în Italia era cea logică dat fiind importanța mică a teritoriilor alipite în raport cu teritoriul și populațiunea vechei Italii. Cu toate acestea, după cum vom vedea posterior, ceeace a preocupat și preocupă pe D-nul Rocco, ministrul de lungă vreme al justiției italiene, nu a fost extinderea, ci revizuirea codurilor spre a putea înzestra Italia cu coduri noi și mai bune, cu toate că cele existente aveau mai puțină nevoie de revizuire, decât codurile noastre.

Alături de aceste state care au extins legiurile lor naționale în provinciile alipite, întrucât aceste provincii nu reprezintă decât fracțiuni de minimă importanță în raport cu teritoriile la care s'au alipit, găsim o serie de state precum Polonia și Cechoslovacia în care chestiunea unificării legislative se află într'o altă poziție.

Astfel Polonia se găsea în urma refacerii sale naționale supusă din punct de vedere legislativ, după regiani, dreptului german, dreptului austriac și dreptului rus.

Pentru o mai ușoară rezolvare a problemei, Polonia ar fi putut alege calea extinderii unuia din aceste trei drepturi. O parte chiar din doctrină și din oamenii politici au fost de părere că în ceeace privește dreptul penal, să se extindă de plano codul penal rus din 1903 ce funcționa în partea de est a Poloniei, întrucât el era cel mai recent și socotit superior celorlalte coduri penale.

Acest curent a fost concretizat într'un decret de lege din 8 Feb. 1918, decret care a fost însă respins de Dieta constituantă, pe motivul că dreptul în vigoare într'o regiune determinată nu poate fi extins de plano peste toate regiunile fără să se aibe în vedere necesitățile generale și evoluțiunea pe care dreptul penal a suferit-o într'un laps important de timp.

În aceste condițiuni, lucrările legislative au fost încredințate unor comisii de unificare care au

întocmit diferite proiecte dintre care unele au și devenit legi, precum codul de procedură civilă din 1929, legile referitoare la organizarea tribunalelor din aceeaș dată, și codul de procedură penală promulgat în Noembrie 1930. Codul penal deasemenea este terminat, iar codul civil și cel comercial sunt pe punct de a fi isprăvite și de a intra în curând în vigoare.

Aceeași situațiune o întâlnim și în Cechoslovacia.

Pe teritoriul acestui stat a stăpânit după război și continuă încă să stăpânească dreptul austriac și cel ungar. Cu toate acestea nu s'a recurs la extinderea de plano a uneia din aceste două legislațiuni. Ceeace s'a urmărit de către legiuitor este înzestrarea țării cu un drept unificat așezat pe baze moderne. În această vedere se lucrează azi.

Se va zice desigur de către partizanii extinderii că nici situația din Polonia, nici cea din Cechoslovacia nu poate fi luată drept pildă în raport cu situația noastră întrucât aceste țări când și-au câștigat independența nu au avut un teritoriu independent pe care să funcționeze un drept național.

Obiecțiunea aceasta nu ni se pare întemeiată, întrucât dacă observăm mișcarea de evoluțiune a spiritului juridic, constatăm că ideea de drept național tinde să dispară pe măsură ce trece vremea spre a tinde către un drept așezat pe principiile cele mai echitabile și juridice care prin forța lucrurilor devin universale.

Această afirmațiune este constant adevărată de opera legislativă făurită în cei din urmă treizeci de ani, când numeroase state și-au întocmit codurile. Dacă n'am lua decât codul civil german, codul elvețian sau recentul cod brazilian din 1916, putem constata că ele nu se întemeiază pe dreptul național, ci pe regulile de drept fixate și stabilite în special de doctrină, reguli ce sunt consacrate și constante. În orice caz dinamismul dreptului în situațiunea actuală tinde să-și schimbe sensul căci dacă dreptul suferă transformări în timp în raport cu noile situațiuni de fapt, în spațiu el tinde spre omogenitate.

Noile coduri ce s'au întocmit și ce continuă să se întocmească, nu sunt propriu zis nici coduri originale, adică naționale, nici coduri germane, nici coduri franceze, întrucât ele sunt opere de contopire a principiilor de drept pe care sunt așezate diferite instituțiuni, indiferent dacă principiul a fost înscris pentru prima oară în codul civil francez sau în cel german. În aceste condițiuni noul cod este un cod eclectic, prin urmare prin forța lucrurilor, superior chiar codurilor din care a purces.

Să revenim însă la chestiunea care ne interesează.

Ceeace se întâmplă azi în România s'a întâmplat

și în alte țări. Situația în Germania după 1870, adică după unitatea politică a imperiului, a fost la fel.

Vom reaminti că viața juridică germană a fost în tot cursul timpului, cu multă vreme încă de unitatea politică, dominată de trei drepturi principale și anume: 1) Dreptul comun roman. (Gemeinrecht). 2) Dreptul germanic (Landrecht). 3) Dreptul francez, adică codul Napoleon.

Cel mai important din aceste trei drepturi era dreptul germanic, codificat deja de mai multă vreme într'un cod impregnat de idei foarte înaintate și cunoscut sub titlul „*Allgemeines Landrecht für die Königlich — preussischen Staaten*”.

În cursul secolului al 19-lea, datorită progresului extraordinar pe care acest Stat îl făcea, acest amalgam de legiuri constituia un rău de care se resimțeau toate ramurile de activitate a tuturor Statelor componente.

În aceste condițiuni este de observat că dacă ideia unificării legiurilor pentru toate statele începuse să germineze încă din 1848 prin glasul autorizat al profesorului Thibault dela universitatea din Heidelberg, fiind chiar concretizată în proiectul de constituție din 1849, nici odată nu găsim în cursul timpului ideia extinderii Landrecht-ului sau al oricărui alt drept.

Dar să nu ne ocupăm de epoca dinaintea anului 1870.

După unificarea politică a Germaniei, unificarea legislativă devenise mult mai imperioasă.

Guvernul atot stăpân dela Berlin ar fi putut extinde dreptul național german peste toată întinderea imperiului, inclusiv Alsacia și Lorena. Nu a ales însă această cale, întrucât ceea ce urmărea nu era extinderea pur și simplu a unificării, adică dotarea Germaniei cu un cod care să fie pus la punct și care să poată face față cerințelor create de noile situațiuni.

În aceste condițiuni, principiul unificării întregului drept german, inclusiv cel civil, a fost înscris în Constituție prin legea modificatoare a articolului 4 constituțional, din 20 Dec. 1873.

Nu vom inzista asupra lucrărilor preparatorii ce au urmat, nici asupra greutăților întâmpinate în elaborarea acestei opere, greutăți care izvorau în special din concepția îmbrățișată și care s'a dovedit mai târziu greșită, cea de a întocmi un cod cât mai complect care să prevadă toate ipotezele ce s'ar putea ivi în fapt. Ceea ce menționăm însă este că din aceste lucrări ce duraseră, — dacă socotim și lucrările dinaintea războiului ca proiectul dela Dreza din 1860 — mai multe decenii, a eșit actualul cod cu înfrângerea dreptului germanic, adică dreptului național, asupra căruia dreptul roman repurtase o strălucită victorie.

Desigur că această operă, care orice s'ar spune, marchează un punct de oprire în mersul vieții ju-

ridice, a fost criticată în special de germaniști, precum Gierke, pe temeiul înfrângerii suferite de Landrecht-ul prusiac și pe alte temeiuri.

Ea continuă să fie și azi supusă unei severe critici, dar nu este mai puțin adevărat că dacă socotim că orice operă este criticabilă, această operă de unificare a adus Germaniei și lumii întregi mult mai mult decât o simplă extindere a unei legislațiuni inferioare ce rămăsese în afară de ritmul concepțiunii juridice.

Ceea ce s'a petrecut în Elveția este în largă măsură asemănător situațiunii din Germania. Reamintim că cantoanele elvețiene ascultau fiecare altor legiuri. Astfel unele din ele urmau codul civil francez, altele își întocmiseră codurile după modelul codului civil austriac din 1811, iar altele, precum cantonul Zurich, își codificaseră sub influența școlii istorice întemeiată de Savigny, legiurile pur naționale cece făcea că aceste coduri păstraseră un caracter funciarmente național.

Desigur că această situațiune a atras încă din vreme atențiunea juristilor și a oamenilor ce conduceau destinele acestui Stat. Este însă de observat, întocmai ca și în Germania, că dacă ideia unificării începuse să încolțească de foarte multă vreme, nimeni n'a cerut în cursul timpului extinderea pur și simplă a uneia din legislațiunile existente pe teritoriu.

Reamintim că ideia unificării prin o codificare generală o găsim concretizată în art. 48 al Constituției elvețiene din 1878, pe baza căruia Directoratul invita printr'un mesaj din 5 Dec. acelaș an, Consiliile legislative să prepare „redacțiunea unui cod civil general pentru întreaga republică”.

Dacă ideia unificării a germinat încă din 1798, realizarea ei devenea însă o operă prematură. Numai astfel se explică pentruce multiplele tentative ce au avut loc în cursul secolului al 19-lea au eșuat.

Ceea ce ne interesează însă în istoria legislațiunii elvețiene, este faptul că dacă găsim ideia unificării făurită cu mai bine de un secol înaintea realizării ei efective, ideia extinderii pur și simplu nu o găsim nici odată, deși ea ar fi fost calea cea mai ușoară și cea mai atrăgătoare.

Nu vom inzista asupra timpului și nici asupra efortului considerabil, care din cauza existenței pe acelaș teritoriu a mai multor rase părea la un moment dat de neîndoios. Vom menționa numai că din aceste eforturi, în care profesorul Huber a avut rolul principal, a eșit codul civil din 1907 care constituie pentru această țară și pentru știința dreptului o operă ce nu poate fi trecută cu vederea.

Se evidențiază din istoria legislativă a Elveției, precum s'a evidențiat din istoria legislativă a Germaniei, că chiar în Statele care au avut un drept național, ideia extinderii acestui drept peste în-

tinderea întregului teritoriu a trebuit să cedeze în fața unificării prin reforma diferitelor concepțiuni juridice.

Nu vom mai invoca pildele altor state care s'au găsit în situațiuni identice cu situațiunea noastră, întrucât socotim că cele reamintite sunt destul de elocvente.

Revizuirea codurilor noastre este necesară chiar în afară de considerațiunile politice ce se invoacă cu persistență, deoarece este o legislațiune neglijată și rămasă simțitor în urma codurilor franceze sau italiene din care a purces. Astfel codul nostru civil, în afară de ușoarele modificări din 1906, 1924, 1928, a rămas codul Napoleon din 1804, atunci când codul francez a fost constant retușat spre a fi ținut în limita posibilului, la curent cel puțin cu ideile de drept eșite din controversse.

Cel ce compară textele vechiului cod cu textele codului în vigoare azi în Franța, poate constata că peste 250 articole au fost șuprimate sau refăcute, precum poate observa și, că aproape toate legile care au șuprimat sau modificat vechile texte sunt de dată recentă și în orice caz după 1864, dată la care am introdus noi codul civil francez.

Această cifră nu este destul de elocventă și nu denotă ea suficient grija permanentă a legiuitorului ca să ție legislațiunea națională în cadența vremii chiar dacă a fost nevoie să se înspire din concepțiuni germane?

Grija de a avea o legislațiune modernă și științifică nu s'a manifestat în Franța numai pentru codul civil. Aceaș idee preocupă pe legiuitor și pentru celelalte coduri cum este codul penal și cel de instrucție criminală de pildă.

Ideia revizuirii acestor coduri există în Franța încă de mai multă vreme. În ultimul timp ea a îmbrăcat chiar forme concrete. Revista „Revue de droit penal et de criminologie” din 11 Noembrie 1930, ocupându-se de această problemă susține că revizuirea se impunea de mult, deoarece legislația penală devenise „incompletă, înapoiată și anacronică... întrucât nu a urmat nici progresul științei medico-legale, nici evoluțiunea ideilor sociale”.

Animatorul acestei idei este D-nul André Roux, profesor la facultatea de drept din Strasburg și secretarul general al Asociațiunei internaționale de drept penal.

În vederea revizuirii s'a întocmit prin urmare sub auspiciile ministerului de Justiție o comisiune compusă din 8 membrii însărcinată să redacteze textele noilor coduri, texte ce urmează apoi să fie șupuse Consiliului de Stat, Curței de Casație, Parchetelor Generale și Facultăților de drept, pentru ca la urmă să fie șupuse spre votare parlamentului. Din această comisiune fac parte profesorul Roux, inițiatorul reformei, profesorul Hugueney, procurorul general la Curtea de Casație D-nul Matter, D-nii Caous, Lyon-Caen și alții.

În Italia există aceiaș mișcare cu deosebire că ea se găsește într'un stadiu mult mai înaintat. Astfel la 19 Oct. 1930 șeful guvernului împreună cu Ministrul de Justiție au șupus regelui spre șem-nare decretul prin care se promulgă textele noului cod penal și de procedură penală, coduri ce urmează să intre în vigoare la 1 Iulie 1931 și 27 Oct. în zorii anului IX fascist. (Revue Pénitentiaire et de droit pénal No. 9-10 Dec. 1930 p. 427).

Aceste două coduri ce au fost promulgate într'un mod simultan asigură Italianilor, după cum constată și D-nul Casabianca, consilier la Curtea de Casație franceză în ședința din 12 Dec. 1930 a Societăței generale de închisori și legislațiune criminală, un loc de frunte în știința dreptului penal afirmând în acelaș timp superioritatea geniului lor juridic.

Menționăm că reușita acestor coduri se datorește în cea mai mare parte Domnului E. Rocco, care a fost în permanență ministru de justiție timp de șeșase ani, având astfel șibilitatea să lucreze la desăvârșirea lor.

Nu vom înzista nici asupra valorii lor tehnice recunoscută de reprezentanții științei penale, nici asupra criticelor ce li s'ar putea aduce, căci nu aceasta ne preocupă. Ceeace ne interesează este faptul că revizuirea codurilor penale italiene — care putem afirma nu erau inferioare codurilor noastre — devenise o necesitate. Această necesitate a fost considerată într'un mod șerios de regimul fascist, care are meritul de a fi rezolvat problema dând Italiei operile mai șus menționate.

În ceea ce privește celelalte ramuri ale dreptului public sau privat lucrurile s'au petrecut la fel. Astfel necesitatea revizuirii codului comercial ce se resimțise încă de mai multă vreme, a determinat ca această lucrare să fie încredințată în 1919 unei comisiuni care lucrând sub influența proeminentei personalități a profesorului Cezar Vivante, a întocmit un proiect de lege oficial cunoscut sub denumirea de „Progetto preliminare per il novo codice di commercio” publicat în 1922.

Afară de acest proiect mai există și proiectul Confederației generale a industriei Italiene precum și proiectul definitiv din 1925 însușit de guvernul fascist și întocmit de o comisiune ce a lucrat sub preșidenția D-lor D'Amellio și Vivante.

Nu vom mai înzista asupra numeroaselor pilde ce istoria legislativă ni le pune la îndemână. Din toate rezultă acelaș adevăr: revizuirea codurilor a devenit o necesitate pentru statele cu legislațiuni mai vechi și oarecum neglijate, după cum este cazul României. Mai rezultă însă și altceva, anume că unificarea codurilor în toate statele care au avut nevoie de dânsa, s'a făcut prin revizuire iar nu prin extinderea pur și șimplă a unei legislațiuni naționale ce ea însăși avea nevoie de revizuire.

Ceeace s'a întâmplat în Franța și în Italia nu poate fi considerat ca un precedent, întrucât după cum am arătat situațiunea nu a fost la fel cu cea din România.

Dacă în urma războiului țara noastră s'ar fi găsit mărită cu un teritoriu ce ar fi reprezentat suprafața și populațiunea a două sau trei județe, problema ar fi schimbat complect de înfățișare. În situațiunea actuală însă, când Transilvania a trăit atâta vreme sub imperiul unui drept pe care juristii din acel ținut îl socotese într'un mod cu mult exagerat superior dreptului nostru, problema devine necontestat mai greu de rezolvat, aceasta cu atât mai mult cu cât însuși momentul psihologic a fost pierdut.

Dacă ar fi fost un moment prielnic pentru extinderea legislațiunii noastre, acel moment ar fi fost imediat după unire. Dar azi după doisprezece ani dela unire, a veni cu o simplă extindere în locul unificării atât de mult așteptată, înseamnă a înlocui o speranță cu o profundă deziluzie. Mai înseamnă și altceva, anume că ne dăm singuri un certificat puțin măgulitor, acela că ne-am dat seama după zadarnice eforturi, că în această țară nu există oameni în stare să ducă la bun sfârșit revizuirea legislațiunilor existente.

Desigur că calea pe care au pășit oamenii politici de după război a fost o cale greșită. Ideia revizuirii a fost admisă de toți, dar lucrările începute nu aveau nici o continuitate. Fiecare ministru de justiție relua lucrarea de-a capou, fiecare numea noi comisii făcând abstracție de munca comisiunilor concediate, fiindcă fiecare visa să devie părțile unei legislațiuni ce dorea să-i poarte numele. Nici unul însă nu a avut șansa să vadă opera terminată după cum a avut-o în largă măsură ministrul de lungă durată a justiției italiene, profesorul Rocco.

Această situațiune păruse la un moment dat că încetase prin crearea instituțiunii Consiliului Legislativ.

Conform Constituțiunii și a legii sale organice anteproiectele codificărilor cad în sarcina acestei instituțiuni, și cum ea este permanentă, continuitatea lucrărilor părea asigurată.

De șase ani decând funcționează Consiliul Legislativ, lucrările de revizuire nu au fost neglijate. Codul penal, de procedură penală precum și codul comercial sunt terminate și așteptă să fie discutate și votate de Parlament. Celelalte coduri sunt lucrate în largă măsură și vor fi gata peste câteva timp.

În loc ca să se intensifice aceste lucrări și în loc ca codurile terminate să fie supuse criticii publice și lucrărilor Parlamentului, ele au fost neglijate și lucrările Consiliului împiedecate prin îndepărtarea consilierilor temporari. Pentru ce motiv? Pentru motivul invocat de D-nul Ministru al Justiției, anume că anteproiectele terminate au fost

criticate? Dar care operă nu este susceptibilă de a fi criticabilă și care nu a fost criticată?

Fost-a un proiect de cod mai criticat decât proiectul codului civil german? Mai avem nevoie să reamintim criticile abundente ale germaniștilor, dintre care cea mai violentă a fost cea a lui Gierke?

Toate aceste critici n'au împiedecat însă ca opera să nu se realizeze, întrucât ea a fost sprijinită de o voință neînfrântă, care cel puțin în această direcție a arătat a fi fost constructivă, cea a lui Wilhelm al II-lea.

În locul unificării prin revizuire vom avea prin urmare o extindere a legislațiunilor noastre existente. Această extindere nu va avea nici măcar darul de a asigura o complectă unitate juridică peste întreg teritoriul țării, deoarece însuși autorul proiectului declară că întrucât unele instituțiuni din Transilvania și Bucovina sunt superioare instituțiunilor noastre, vor fi respectate. Aceasta înseamnă că numai o parte din codul nostru civil va trece vechea frontieră, ceea ce în nici un caz nu rezolvă problema unificării care implică în primul rând ideia unității regimului juridic.

Mai mult. Dacă considerăm importanța instituțiunilor ce vor supraviețui în regiunile alipite și care sunt enumerate în anteproiect, și dacă socotim că un cod este o operă unitară între textele căruiua trebuie să existe cel mai perfect acord, rămânem foarte sceptici asupra acestei întreprinderi care va face ca în Transilvania să existe legiuiri de concepțiuni diferite nearmonizate și texte care prin forța lucrurilor se vor contrazice și încurca unele pe altele.

Cum se vor putea înlocui într'un mod util dispozițiunile privitoare la tutela minorilor și interzisilor fără a revizui întreaga materie a incapacităților și chiar a bunurilor în raport cu aceștia?

Cum se vor putea înlocui dispozițiunile referitoare la capacitatea femeii măritate și a regimurilor matrimoniale fără a revizui tot capitolul referitor la familie și la toate relațiunile de drept ce izvoresc din capacitatea femeii măritate?

Ce unitate legislativă este aceea când în Transilvania vom avea un regim pentru minori și altul în vechiul regat?

Femeia măritată se va bucura de alte drepturi și altele vor fi regimurile matrimoniale în Transilvania. Copilul nelegitim de peste Carpați își va putea stabili filiațiunea și va obține drepturi față de părinți, atunci când dincoace va continua să umble hoinărind pe străzi neglijat de toți și de legi. Soțul supraviețuitor de peste Carpați va veni la succesiunea mortului, atunci când în Vechiul regat va continua să privească cum rude îndepărtate își împart rezultatul muncii comune.

Noi socotim că o unificare implică omogenitatea. Aceasta înseamnă unitate legislativă?

instituțiilor și credem că transplantarea pur și simplu a unor instituții de concepțiuni franceze spre a le amesteca cu instituții de concepțiune germană, nu poate da rezultate bune decât dacă sunt așezate într'un cadru general și armonic.

Un text de lege sau o instituție nu este un *ce* izolat pe care poți să-l așezi ori unde și oricând fără să nu distrugi armonia și logica unui cod, care sunt esențialele sale calități.

Din informațiunile ce avem rezultă că ideea revizuirii codurilor noastre nu a fost părăsită. În acest caz ne punem însă întrebarea, dacă este oportun să extindem azi codurile existente, pentru ea peste un an sau doi să revenim cu o nouă schimbare a legiuirilor. Aceste premeniri la scurte intervale nu sunt de natură să turbure viața juridică a țării?

Desigur că după atâtea critici cititorul acestor rânduri este în drept să ne întrebe: Care este soluția?

Noi socotim că ideea extinderii pur și simple a legiuirilor noastre existente trebuie părăsită, întru cât înseși aceste legiuiri au nevoie de o minuțioasă revizuire.

Această revizuire trebuie încredințată, cum a fost până în prezent, instituției care are căderea și obligațiunea legală să o îndeplinească. Singură ea are marea superioritate să asigure continuitatea lucrărilor, prima condițiune care garantează ducerea la bun sfârșit al lucrărilor.

Antepiectele întocmite de Consiliul Legislativ, care urmează să lucreze cu concursul celor mai de seamă specialiști din toate ținuturile țării chemați ca consilieri temporari, trebuiesc tipărite și supuse criticei generale, care în nici un caz nu trebuie să descurajeze pe nimeni, dar din care printr'o filtrațiune severă trebuie să se ia ceea ce este necesar și bun.

În lumina acestei critici, antepiectele trebuiesc complectate și refăcute, pentru ca printr'un consens unanim al parlamentarilor, proiectul fiecărui cod în parte să fie votat în bloc de parlament.

Numai astfel vom fi făcut o operă care va fi potrivită timpului și care va servi și interesele științei legislative universale.

NICOLAE G. VRĂBIESCU

Doctor în drept de la Paris
Avocat. Deputat

Abuzul, abuzului de drept

X. acționează în judecată pe Y, că acesta i-a rășluit din terenul său strămutând semnele de hotar dintre proprietăți. Faptul dacă se dovedește intră în prevederile art. 321 C. penal.

Y. acționează însă la rândul său și el pe X, fiindcă acesta găsind un nou hotar pe terenul său îl aruncă sau îl distruge și cere pedepsirea conform art. 352 C. penal.

Dacă faptul acestuia se dovedește, întrebarea este, intră sau nu în aplicarea art. 352 C. penal?

Intr'adevăr acest text de lege spune: „Acela care, **cu rea voință și fără drept**, distruge sau degradă lucrurile altuia, mișcătoare sau nemișcătoare, se va pedepsi, etc. etc.”.

Vreasăzică dacă X. găsește dimineața, gardul vecinului său prin mijlocul curții sale îl aruncă sau îl repune la locul său, ori i-l distruge sau i-l degradează legea nu-l pedepsește.

Se pare însă că unele instanțe judecătorești, influențate de teoria „abuzului de drept”, vor chiar să corecționalizeze atâri fapte.

În acest sens s'a pronunțat și onor. Trib. Fălciu prin sentința No. din 25 Septembrie 1931, Dos. Trib. Fălciu No. 1.327 din 1931.

Reclamantul dovedind afirmațiunile sale, anume că inculpatul a strămutat semnul de hotar și îi-a răpit din terenul său, Tribunalul făcând aplicarea art. 321 C. penal, îl condamnă pe acesta la 15 zile închisoare.

Formându-și convingerea însă, că și reclamantul a distrus — tăind — parii înfipti în proprietatea sa, îl pedepsește și pe reclamant cu 15 zile închisoare, făcând aplicațiunea art. 352 C. penal.

Se pare că Tribunalul Fălciu face o distincțiune. Și anume: dacă inculpatul, în speță, ar fi repus la locul lor, parii strămutați, nu l-ar mai fi pedepsit probabil. Dar fiindcă a tăiat (distrus) acești pari, **pare că a abuzat de dreptul său** și atunci a venit și sancțiunea în contra lui.

Distincțiunea are o bază morală. „Te lovește cineva pe obrazul drept, întoarce-l și pe cel stâng”. Nimeni, nu-și poate face dreptate singur. Ai dreptul să-ți aperi proprietatea, dar o poți face și fără a abuza de dreptul tău.

În speță, puteai să scoți parii, să-i duci la locul lor, dar nu să-i distrugi. N'aveai nevoie s'o faci și asta!

Prea ai abuzat de dreptul tău!

Teoria e frumoasă, pentru-că face o mică incurșiune în domeniul moralei.

Numai, o întrebare?

Când legea hotărăște altfel, nu-i oare un abuz a o înlocui printr'o teorie ori cât de frumoasă ar fi?

N. GH. CHIRIȚOIU

Decanul Baroului Jud. Fălciu

Judecătorul Sindic: Atribuțiunile judecătorului Sindic în Ad.-țiunea falimentului. Noul proiect de lege falimentară. Ad.-țiunea falimentului. Despre curator*)

INTRODUCERE

Criza economică a devenit atât de acută, în cât viața comercială este profund zdruncinată și constatăm că din această cauză, comercianți mari și cari de mulți ani profe-

*) A apărut în broșură 80 pag. Edit. „Curierul Judiciar”. Prețul 50 lei, pe velină 60 lei.

sau comerțul în mod onest, astăzi nu mai pot rezista și sunt siliți să recurgă la avantajele legii concordatului preventiv, pentru ca mai târziu — mulți din ei — să ajungă tot la sfârșitul fatal, adică la faliment. Am putea spune, că din acest punct de vedere s'ar putea aduce legii concordatului preventiv cam aceleași critice care se făceau de Facoltà di giurisprudenza di Pisa — Moratoriului — cu prilejul introducerii în codul italian de comerț din 1882, a acestei instituțiuni din Belgia la 1851 și care erau acestea: „Din instituția Moratoriului derivă grave inconveniente, mai ales că se câștigă timp fără nici un interes util, căci aproape toate moratoriile au fost urmate de falimente”.

Rămâne a se vedea mai târziu — din datele statistice — în ce măsură anume, legea concordatului a ajutat în mod real pe comercianți și câte concordate au degenerat în falimente.

Observăm însă că dacă altă dată — și mai ales înainte de război — o declarație în stare de faliment a unui comerciant era considerată ca un important eveniment și mult comentat, astăzi nu mai produce acea impresie de care spunea Renouard, că o stare de faliment chiar când este cauzată de o nenorocire, este apreciată de opinia publică ca ceva defaimator.

Asistăm astăzi la declarații în stare de faliment a unor comercianți al căror patrimoniu se ridică de multe ori la sume considerabile și care urmează a fi administrate de Judecătorul Sindic, conform codului nostru de comerț.

Sarcina Judecătorului Sindic este foarte grea, fiindcă el trebuie să fie nu numai un priceput jurist, ci și un vrednic gospodar, pentru ca datorită unei cât mai bune administrațiuni a falimentului, să se poată distribui la urmă o cotă cât mai mare creditorilor falitului și din acest punct de vedere, rolul său este de sigur destul de important.

Din experiența pe care am căpătat-o, zi cu zi, ca Judecător Sindic la unul din Sindicatelor cele mai mari din țară, prin numărul și importanța falimentelor, m'am gândit că ar fi bine, să contribuim cu aportul meu modest în această direcțiune, prin publicarea acestei broșuri care nu are pretențiunea de a fi o lucrare de doctrină, ci un simplu manual practic, sau mai bine zis o „călăuză” pentru acei care au interese cu Sindicatul Tribunalului, fiindcă după părerea mea, poate să fie cineva un bun doctrinar în dreptul comercial și cu toate acestea, pus în situațiu-

nea să soluționeze chestiuni practice de Sindicat, va întâlni desigur unele dificultăți.

PETRU N. IONESCU.

Brăila, 20 Iulie 1931.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a.

Audiența dela 4 Decembrie 1929

Președinția D-lui EM. MICLESCU, Președinte

Gherghina N. Slave cu Const. N. Slave și a.

Decizia No. 2676

Sucesiune. Dreptul de succesiune al ascendenților în concurența cu frații și surorile defunctului. Art. 673 și 845 C. c.

După prescripțiile art. 673 C. c., dacă tatăl și mama persoanei moarte fără posteritate i-ar supraviețui frații și surorile, sau reprezentanții lor, iau jumătate din succesiune; dacă însă numai tatăl sau mama i-au supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor iau trei pătrimi.

Deși prin art. 843 C. c. s'a prevăzut că, partea disponibilă este de jumătate din avere atunci când defunctul lasă mamă și tată, sau numai pe unul dintr'înșii, totuși nu se poate deduce din cuprinsul acestui text că, în cazul de supraviețuire a tatălui, sau numai a mamei, ar avea, unul ori altul, dreptul de rezervă pentru jumătate din avere, chiar și atunci când donațiunile ar fi făcute fraților și surorilor defunctului, căci prin asemenea ipoteză legiuitorul a înțeles negreșit a se referi la dispoziția precedentă din art. 673, prin care se rezervă în mod special dreptul la succesiune al tatălui și al mamei în concurență cu frații sau surorile defunctului.

Asupra recursului făcut de Gherghina N. Slave, în contra deciziei No. 314 din 1928 dată de Curtea de Apel București s. I-a.

Văzând motivul I de casare astfel formulat :

„I. Violarea și greșită interpretare a art. 845 comb. cu art. 673 c. civ.

„Am susținut în fața Curții de fond, ca și înaintea Tribunalului de prima instanță, că încetând din viață Dumitru S. Niculescu și acesta lăsând testament prin care a instituit ca legatar universal pe fratele său Constantin, urmează că lotul său convenit din succesiunea def. Nicolae Slavea, să se împartă între subsemnata Mama sa și fratele său Constantin, astfel ca subsemnata să culegă jumătate ca rezervatară, iar Constantin cealaltă jumătate, aceasta în conformitate cu art. 845 din c. civil.

„In adevăr, prin testament def. D. S. Niculescu, lăsând legatar universal pe Constantin Niculescu Slave care este în același timp și fratele său, acesta la rândul său a cules succesiunea nu în rațiunea calității sale de frate, ci în rațiunea legatului ce i-a fost lăsat prin testament. Așa fiind, dânsul s'a desbrăcat de calitatea de colateral privilegiat și a îmbrăcat haina ca legatar universal. În acest caz nu se mai poate aplica dispoziția art. 678 c. civ. care prevede cazul unui concurs între erezii rezervațari și colateralii privilegiați, succesiune care nu se poate deschide decât numai ab intestat. Din contra, dispozițiunile art. 845 c. civ., nu fac nici o distincțiune și stabilesc în mod invariabil rezerva părintelui la jumătate ori care ar fi calitatea legaturilor. A se decide că rezerva părintelui urmează după calitatea legatarului de frate sau străin este a se adăoga la lege, iar nu a o interpreta, fapt care ar fi de natură să stabilească

o corelațiune între cotitatea disponibilă și persoana legatarilor ceiace nu este exact în drept, întrucât legiuitorul în fixarea cotității disponibile nu a avut altceva în vedere de cât persoana testatorului, după cum lasă copiii sau numai părinți sau frați. Că în aceste împrejurări stabilit fiind că la succesiunea def. Dumitru S. Niculescu, concurând subsemnata sa mamă ca rezervatară și fratele său ca legatar universal, averea sa urmează a se împarte conform art. 845 c. civ., adică subscrise să ia o jumătate, iar fratele def. cealaltă jumătate și întrucât Curtea de fond prin decizia atacată cu recurs mi-a atribuit mie numai $\frac{1}{4}$ din avere, iar restul de $\frac{3}{4}$ l-a acordat fratelui def., făcând în cauză aplicația art. 675 c. civ. prin aceasta a violat și a interpretat greșit textele citate mai sus, dând o deciziune casabilă.

Având în vedere că din decizia atacată cu recurs rezultă că pe urma def. N. Slave rămânând soția sa Gherghina Slave și 7 copii, cum și averea constatată prin procesul verbal încheiat de d-l supleant al tribunalului Ilfov s. II-a la 4 Octombrie 1919, asupra căreia def. a dispus prin testamentul mistice deschis de Trib. Ilfov s. II-a la 2 Iunie 1916, pentru împărțirea acestei averi moștenitorii au intentat proces la Trib. Ilfov.

Că în cursul acestui proces unul din copii def. N. Slave și anume Dumitru Slave încetând din viață, a lăsat prin testament olograf făcut la 22 Aprilie 1919, întreaga sa avere fratelui său Constantin Niculescu Slave, deci i-a lăsat și lotul ce i se cuvenea din succesiunea def. lor părinte Nicolae Slave.

Că mama lor Gherghina Slave cerând pe baza art. 671 C. civ. să i se atribue jumătate din lotul cuvenit def. ei fiu Dumitru, în succesiunea autorului lor comun N. Slave, Trib. a admis această cerere în totul.

Că în contra acestei sentințe, Constantin Slave făcând apel pe motivul că mamei sale i se cuvenea $\frac{1}{4}$ din averea fratelui său defunct Dumitru, Curtea de fond prin decizia atacată cu recurs admite apelul și atribue Gherghinei Slave numai $\frac{1}{4}$ din lotul ce se cuvenea fiului ei Dumitru în succesiunea lui N. Slave.

Având în vedere pentru a decide astfel Curtea de fond motivează că potrivit art. 673 C. civ. dacă numai unul din părinți supraviețuiește și vine la succesiune în concurs cu colateralii fiului lor def., cum este în speță, atunci când partea cuvenită ascendentului supraviețuitor este numai de o pătrime.

Având în vedere că prin motivele de casare se susține de recurentă că numai cu violarea și greșită interpretare a art. 843 C. civ. Curtea de fond a recunoscut intimatului dreptul de $\frac{3}{4}$ din succesiunea def. lor fiu și frate Dumitru Slave, deoarece intimatul venind la succesiunea def., nu în baza calității de colateral privilegiat ci pe baza calității legatar universal, în acest caz trebuie aplicat art. 843 C. civ. care rezervă părintelui jumătate din succesiunea fiului oricare ar fi calitatea legatarilor.

Având în vedere că după prescripțiile art. 673 C. civ. dacă persoanei moarte fără posteritate i-ar supraviețui tatăl și mama, frații, surorile, sau reprezentanții lor iau jumătate din succesiune. Dacă însă numai tata sau numai mama i-au supraviețuit, frații, surorile, sau reprezentanții lor iau trei pătrimi.

Considerând că deși prin art. 843 C. civ. s'a prevăzut că partea disponibilă este de jumătate din avere atunci când def. lasă tată și mamă, sau numai pe unul dintrâșii, totuși nu se poate deduce din cuprinsul acestui text că în caz de supraviețuire a tatălui sau numai a mamei, ar avea, unul ori altul, dreptul de rezervă pentru jumătate din avere, chiar și atunci când donațiunile ar fi făcute fraților sau surorilor defunctului, căci prin asemenea ipoteză negreșit legiuitorul a înțeles a se referi la dispoziția precedentă din citatul art. 673, prin care se regulează în mod special dreptul la succesiune al tatălui și mamei în concurență cu frații sau surorile defunctului.

Că prin art. 843 C. civ. legiuitorul a înțeles a regula dreptul de rezervă al numiților ascendenți numai față de donatori, cari n'au dreptul la succesiune în concurență cu dâșșii, ceea ce nu este în speță.

Că deci întrucât recurenta a venit la succesiunea fiului ei Dumitru Slave în concurență cu fratele defunctului, căruia i s'a lăsat prin testament întreaga sa avere, bine și legal Curtea de fond a decis că potrivit art. 673 recurenta are drept numai la $\frac{1}{4}$ din succesiune și deci motivul de casare nefiind întemeiat recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

NOTA. — Inalta Curte prin decizia mai sus reprodusă, menținând jurisprudența sa anterioară (Cas. I, decizia no. 120 din 6 Aprilie 1893 în Buletin pagina 306) cu privire la sfera de aplicațiune a articolelor 673 și 843 din codul civil, între cari pare a exista o antinomie, soluționează conflictul de drepturi care ia naștere atunci când un ascendent rezervatar vine în concurență cu un legatar, în sensul că rezerva părintelui variază după cum donatarul sau moștenitorul testamentar este un colateral privilegiat sau un strein. În acest din urmă caz, Inalta Curte admite că se aplică în mod exclusiv art. 843 cod. civ., adică rezerva părinților lui de cujus este fixată în mod invariabil la jumătate din avere, fie că ambii părinți vin la succesiune sau numai unul din ei. Din contra, când liberalitățile între vii sau testamentare au fost făcute în favoarea fraților sau surorilor defunctului, calculul rezervei nu se mai face ținându-se seama numai de dispoziția art. 843 cod. civ. ci se combină acest text cu articolul 673, astfel încât cotitatea recunoscută părintelui să fie aceeași fie ca moștenitor rezervatar, fie ca moștenitor ab intestat în concurs cu colaterali privilegiati.

Soluțiunea consfințită de Inalta Curte, duce la o consecință care pare a fi contrarie naturei rezervei, astfel cum este reglementată de Codul civil. În adevăr, rezerva și cotitatea ei sunt stabilite în considerațiunea persoanei căreia legiuitorul îi acordă acest drept, ținând seamă de proximitatea rudeniei și a vocațiunii successorale, dintre rezervatar și de cujus; or modul de a vedea al Inaltei Curți adaugă un element nou care trebuie ținut în seamă pentru stabilirea cotității cuvenite moștenitorului rezervatar, și anume persoana legatarului care vine în concurs cu

dânsul. Reserva constituind o derogare de la principiul libertății pentru o persoană de a regula devoluțiunea succesorală a patrimoniului său, urmează că textele care reglementează această instituțiune juridică sunt de strictă interpretare atât în ce privește moștenitorii care au dreptul să beneficieze de rezervă cât și cotitatea drepturilor lor, precum și condițiunile la care legea subordonează exercițiul dreptului la rezervă. A face să depinză cotitatea rezervei cuvenite părintelui de persoana legatarului instituit de decujus prin testamentul său, nu constituie o interpretare a legii ci o complectare a ei. Este adevărat că în sistemul nostru succesoral, rezerva constituie o porțiune din succesiunea ab intestat a decujusului declarată indisponibilă în favoarea moștenitorilor rezervatari, dar de aci nu urmează după cum susține Cantacuzino (Elemente de drept civil p. 283), că rezerva „nu poate în nici un caz să cuprindă mai mult decât însăși porțiunea pentru care rezervatarul are chemarea după ordinea legală de moștenire”. În adevăr, nu se poate asimila rezerva cu succesiunea ab intestat, fiindcă fundamentul lor juridic este cu totul deosebit.

Pe când devoluțiunea succesiunii ab intestat este bazată pe ideea afecțiunii presumate a defunctului, astfel încât legiuitorul face oarecum testamentul pe care l'ar fi făcut defunctul dacă nu murea ab intestat, din contra rezerva are caracterul unei devoluțiuni legale destinate să înfrângă voința defunctului în interesul consolidării familiei și constituie o gravă restricțiune adusă libertății de a testa, legitimată prin considerațiuni de ordin social.

Așa fiind, nu se poate pretinde că există un paralelism necesar între porțiunea din succesiune care se cuvine unei persoane în calitate de moștenitoare ab intestat și cea care i se cuvine în calitate de rezervatară.

Argumentațiunea Inaltei Curți că în ipoteza când liberalitățile între vii sau testamentare, sunt făcute fraților sau surorilor defunctului, „legiuitorul a înțeles negreșit a se referi la dispozițiunea precedentă din art. 673 prin care se regulează în mod special dreptul la succesiune al tatălui și mamei în concurență cu frații sau surorile defunctului” constituie o simplă afirmațiune care contrazice textul categoric al art. 843 Cod. civ.; pe de altă parte, a aplica pur și simplu dispozițiunile de la moștenirea ab intestat la raporturile dintre părintele rezervatar și legatarul care are în acelaș timp, calitatea de colateral privilegiat, înseamnă a supune aceluiaș regim, succesiunea ab intestat și cea testamentară, ceea ce nu se poate concilia, nici cu spiritul nici cu dispozițiunile legii succesoriale, care a instituit un regim dualist.

Dealtmintrelea admițând raționamentul Inaltei Curți, trebuie să ajungem în mod logic la consecința că atunci când, în afară de legatarul care este colateral privilegiat, mai sunt și alți colaterali privilegiați

și neprevăzuți în testament, aceștia, prin aplicațiunea art. 673, vor veni în concurență cu legatarul și cu părintele rezervatar! Or o asemenea consecință este inadmisibilă căci, ar însemna ca reducerea legatului obținută de eredele rezervatar să profite și colateralilor privilegiați care ar veni să împartă cotitatea disponibilă cu legatarul instituit, contrar voinței expres manifestate de testator care a înțeles să atribue numai legatarului averea sa și contrar naturei acțiunii în reduciune care este sancțiunea dreptului la rezervă și nu poate să profite decât rezervatarului, (art. 848 din codul nostru — art. 921 francez).

De sigur din punct de vedere rațional, ar fi fost preferabil ca rezerva cuvenită părintelui să nu fie mai mare decât partea pe care este chemat să oculeagă în succesiunea ab intestat; dar textul categoric al art. 843 cod. civ., nu este susceptibil de astfel de interpretare ex aequo et bono.

Pentru a justifica dispozițiunea legii s'ar putea invoca considerațiunea că colateralul privilegiat care își valorifică drepturile în succesiunea fratelui său pe temeiul testamentului lăsat de acesta și cere deci regularea succesiunii pe baza testamentului, nu se poate prevala decât de calitatea de legatar, căci în acest caz numai voința defunctului îi conferă vocațiune la succesiune. Pentru a putea cere regularea succesiunii și lichidarea drepturilor sale în conformitate cu dispozițiunea art. 673 cod. civ., el urmează să renunțe la calitatea de legatar și să se prezinte în calitate de rudă în grad succesibil, renunțând la testamentul care l-a instituit.

ALEX. CERBAN

Profesor de Drept Civil la Facultatea din București.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența dela 18 Martie 1931

Predenția D-lui O. BĂLEANU, Consilier

Decizia No. 488

Legea organică PARID. Regie autonomă comercială. Statutul funcționarilor publici. Stabilitatea funcționarilor ce aparțineau Ministerului Domeniilor și Agriculturii. Dacă urmează a fi menținuți ipso facto în serviciile noiei regii publice. Soluție negativă.

Odată cu desființarea serviciului Administrației Pescărilor Statului și trecerea gestiunii sale asupra Administrațiunii Parid, au încetat a funcționa foștii funcționari ai serviciului desființat, care ca să poată funcționa și pe lângă noua instituție, trebuie să fie numiți din nou de către Consiliul de Ad-ție, care nu e obligat să-i numească pe toți și poate refuza să-i numească pe aceia în contra cărora s'ar fi constatat abateri dela îndatoririle lor.

Curtea deliberând,

Având în vedere că din deciziunea Curții de Apel Galați s. I-a No. 87 din 1930 atacată, se constată că recurentul de azi Alexandru Constantinescu intențând acțiune în contencios administrativ

în contra Regiei Publice comerciale numită Administrația Pescăriilor și Ameliorarea Regiunii Inundabile a Dunării, sau prescurtat: Administrația P. A. R. I. D., pentru a fi obligată să-l reintegreze pe ziua de 1 Ianuarie 1930, în funcțiunea de Șef al Biuroului Vânzării la serviciile pescăriei din Galați și să fie repus cu începere dela acea dată în toate drepturile sale de salariu, accesorii și locuință, Curtea de Apel din Galați s. I-a, prin decizia No. 87 din 1930, supusă recursului, a respins acțiunea ca nefondată.

Pentru a da această soluțiune, Curtea de Apel, stabilește în fapt că, în urma unor abateri grave constatate în sarcina reclamantului, Consiliul de Administrație al Instituției pârâte, l'a suspendat din funcțiune până la 31 Decembrie 1929 și a sesizat în același timp Parchetul, iar dela 1 Ianuarie 1930, același Consiliu a hotărât conform art. 120 și 70 din legea pentru administrarea Pescăriilor Statului și Ameliorarea Regiunii Inundabile a Dunării, ca să nu-l mai numească în funcțiune la noua instituție; în urmă motivează în drept și analizând dispozițiunile art. 120, 70 și 77 din lege, stabilește că reclamantul nefiind funcționar al Statului, nu poate beneficia și de art. 52 din legea Statutului Funcționarilor publici, după care nici un funcționar nu poate să fie înlocuit decât în urma unei judecări disciplinare; că apoi nu reese de nicăeri obligația pentru Consiliul de Administrație de a menține sau numi în nouile funcțiuni pe foștii funcționari ai Direcției Pescăriilor, așa că reclamantul neputând pretinde ca să fie numit, acțiunea sa nu are nici un temei legal.

Având în vedere motivele I și II de casare prin care se susține violarea art. 61 combinat cu art. 70 punctul m., 77, 81, 82 din legea P. A. R. I. D.-ului, violarea art. 7 combinat cu 33, 50, 51 din legea pentru Statutul Funcționarilor publici exces de putere, nemotivare, omisiune esențială, prin faptul că eronat Curtea de Apel a respins acțiunea ca nefondată întrucât, pretinde recurentul, dânsul fiind funcționar stabil, nu putea fi îndepărtat din serviciu decât cu respectarea unor anumite forme prevăzute de statut, ceea ce în speță nu s'a făcut.

Având în vedere că chestiunea ce urmează a fi soluționată prin prezentul recurs, este aceea de a se ști dacă funcționarii care făceau parte din Administrația Pescăriilor Statului și din celelalte Direcții, astăzi desființate, au dreptul de a pretinde să fie numiți în serviciul Regiei Publice comerciale numită „Administrația Pescăriilor și Ameliorarea Regiunii Inundabile a Dunării”, ce s'a înființat conform art. 61 din lege pe lângă și sub controlul Ministerului Agriculturii și Domeniilor. Considerând că toți funcționarii Administrației P. A. R. I. D., sunt funcționari publici și aceasta reese din art. I din legea pentru Statutul Funcționarilor Publici.

Considerând că potrivit art. 120 din legea pentru administrarea generală a pescăriilor Statului și Ameliorarea Regiunii Inundabile a Dunării s'au desființat următoarele servicii pendinte de Ministerul Agriculturii și Domeniilor și anume: Administrația Pescăriilor Statului, Direcția Generală a Îmbunătățirilor Funciare și Direcția Hidrologică; că gestiunile lor cu întregul activ și pasiv, au trecut asupra Administrației P. A. R. I. D., iar nouile numiri de funcționari, la Direcțiile înființate, se

vor face de Consiliul de Administrație prevăzut de art. 66.

Considerând că, din acest text de lege, rezultă că odată cu desființarea serviciului administrației Pescăriilor Statului și trecerea gestiunii sale asupra Administrației P. A. R. I. D., au încetat de a funcționa foștii funcționari ai serviciului desființat, care ca să poată funcționa și pe lângă noua instituție, trebuie să fie numiți din nou de către Consiliul de Administrație, care nu e obligat să-i numească pe toți și poate refuza să-i numească pe aceia în contra cărora, s'ar fi constatat abateri de la îndatoririle lor; iar art. 105 din legea pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice, care prevede că funcționarii tehnici și administrativi ai colectivităților publice care funcționau la întreprinderea publică la data publicării statutelor în Monitorul Oficial, vor fi menținuți de Societatea care se formează, se aplică neîndoios numai la regia mixtă, ceea ce nu e în speță.

Că prin urmare din momentul ce Consiliul de Administrație al Administrației P. A. R. I. D., nu era obligat să numească pe recurent în funcțiune, Curtea de Apel nu a violat nici un text de lege invocată prin motivele de recurs și nu a comis nici un exces de putere, omisiune esențială sau nemotivare, când a respins acțiunea ca nefondată.

Că dar motivele I și II de casare sunt neîntemeiate iar recursul urmează a fi respins ca nefondat. Văzând și cererea de cheltueli de judecată și apreciind.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

CURTEA DE APEL GALAȚI SECȚIA I-a.

Audiența de la 31 Mai 1930

Prezidenția d lui M. MANTU, Consilier

Al. Constantinescu cu Ad-ția Pescăriilor

Decizia Civilă No 87

Legea organică PARID. Regie autonomă comercială. Statutul funcționarilor publici. Stabilitatea funcționarilor ce aparțineau Ministerului Domeniilor și Agriculturii. Dacă urmează a fi menținuți ipso facto în serviciile noiei regii publice. Soluție negativă.

Odată cu desființarea serviciului Administrației Pescăriilor Statului și trecerea gestiunii sale asupra Administrației Parid, au încetat a funcționa foștii funcționari ai serviciului desființat, care ca să poată funcționa și pe lângă noua instituție, trebuie să fie numiți din nou de către Consiliul de Ad-ție, care nu e obligat să-i numească pe toți și poate refuza să-i numească pe aceia în contra cărora s'ar fi constatat abateri dela îndatoririle lor.

S'a ascultat d-l avocat C. Dinescu din partea reclamantului Al. Constantinescu și d-l avocat Constantin Ionescu din partea pârâtei Ad-ții a Pescăriilor P. A. R. I. D.

Curtea deliberând,

Asupra acțiunii înreg. la No. 1.135 din 12 Fevruarie 1930, introdusă de Alexandru Constantinescu din Galați prin care cheamă în judecată, conform leei contenciosului administrativ, pe Administrația Pescăriilor și ameliorării regiunii

inundabile a Dumărei „Parid” prin reprezentantul său legal, depe lângă și sub conducerea Ministerului Agriculturii și Dendrului, cu sediul în București, pentru a fi reintegrat pe ziua de 1 Ianuarie 1930 în funcțiunea de șef al bioului vânzării la serviciile Pescărilor Galați și repunerea sa în toate drepturile materiale și salarii, accesorii și locuință, tot cu începere dela 1 Ianuarie 1930.

Având în vedere concluziile orale ale părților precum și actele din dosar.

Având în vedere că actul împotriva căruia se plânge reclamantul că ar fi fost lezat este adresa No. 522 din 1 Fevruarie 1930 a Regiunii III Brăila prin care i se face cunoscut eg pe ziua de 1 Ianuarie 1930 a fost destituit din funcțiunea de șef al Bioului vânzării Galați, deși ulterior această adresă a fost imediat anulată de către P. A. R. I. D., prin adresa No. 3.060 bis 24 Martie 1930 trimisă Regiunii Brăila, adresă prin care se comunică reclamantului că din eroare i s'a transmis greșit deciziunea Administrației Parid, și că în realitate d-șa a fost numai suspendat din funcțiune la 20 Martie 1929, suspendare care a durat până la 31 Decembrie 1929, iar dela 1 Ianuarie 1930 Consiliul de Administrație a hotărât să nu-l mai numească în funcțiune în conformitate cu dispozițiunile art. 120 și 70 din Legea P. A. R. I. D. publicată în Monitorul Oficial No. 150 din 11 Iulie 1929.

Având în vedere că în fapt reprezentantul Administrației P. A. R. I. D. susține că reclamantul a fost suspendat din serviciu pe ziua de 20 Martie 1929 în urma unor repetate nereguli săvârșite în Administrația sa și trimis în cercetarea Parchetului Trib. Covurului prin plângerea aflată la dosar, iar Parchetul Tribunalului Covurului în urma cercetărilor făcute a deschis acțiune publică prin rechizitor introductiv de instanță pentru delictele de fraudă și delapidare de bani publici.

Pe de altă parte foaia calificativă cum și cazierul reclamantului deducând din partea sa neglijență vinovată în îndeplinirea îndatoririlor sale de agent al Administrației publice a făcut ca Consiliul de Administrație al P. A. R. I. D.-ului să nu-l confirme în funcția sa după punerea în aplicare a noiei legi și a decis prin procesul-verbal No. 24 din 1930 aflat la dosar — la punctul 12 — să nu mai fie numit în funcțiune cu începere dela 1 Ianuarie 1930 — uzând astfel de dreptul acordat de lege prin art. 70 al. m. și 120.

Având în vedere că în drept, conf. art. 70 din Legea P. A. R. I. D.-ului, Consiliul de Administrație decide în toate chestiunile cari privesc administrația P. A. R. I. D. și în special are atribuțiuni, lit. m; de a lua dispozițiuni necesare în legătură cu numirea, înaintarea și revocarea personalului în conformitate cu dispozițiunile prevăzute în Statutul personalului Administrației și regulamentul, de aplicarea legii.

Așa dar, în speță Consiliul de Administrație fiind singurul organ legal, a procedat în limitele legii atunci când a decis suspendarea reclamantului până la 31 Decembrie 1929 iar dela 1 Ianuarie 1930 a hotărât să nu-l mai numească în funcțiune.

Având în vedere că reclamantul a invocat în favoarea sa dispozițiunile art. 51 și 52 din legea statutului funcționarilor publici susținând că aceste texte au fost călcate de administrația Parid, pentru motivul că pedeapsa ce i s'a aplicat nu a fost dată în urma trimiterii în judecata consiliului de disciplină și în consecință el urmează a fi reintegrat.

Că deși este adevărat că după art. 52 din legea statutului funcționarilor publici pedeapsa punerii în disponibilitate și a destituției se aplică numai cu avizul conform al comisiunii de disciplină, totuși în primul rând pentru a-i fi aplicate aceste texte se cere ca funcționarul să facă parte din categoria acelorora cărora le aplicabil statutul funcționarilor publici cu alte cuvinte să fie funcționar al statului.

Că în speță aplicându-se pedeapsa destituției sau mai exact punerea în disponibilitate sau înlăturarea dela numire, după cum rezultă din adresa No. 3.060 bis din 24 Martie 1930, fără a fi fost în prealabil judecat de comisia disciplinară ci numai pe temeiul art. 77 și 120 din noua lege a Paridului, reclamantul nu poate invoca în favoarea sa călcarea dispozițiilor legii statutului funcționarilor publici întru cât reclamantul nefiind funcționar al statului nu această lege guvernează noua instituție a Paridului ci o lege specială.

Având în vedere că deși legea pentru organizarea și administrarea pe haze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice din 16 Martie 1929, se prevede în art. 105 că: „funcționarii tehnici și administrativi ai colectivităților publice cari funcționau la întreprinderea publică la data publicării statutelor în Monitorul Oficial vor fi menținuți de Societatea ce se va forma, totuși după legea P. A. R. I. D.-ului articolele 51 și 52 din legea statutului funcționarilor publici invocate de reclamant ca fiind temeiul de drept al acțiunii sale sunt inaplicabile în speță ele privind enunțarea gradelor pedepselor disciplinare, la funcționarii publici iar nu la Administrația „Parid” care are o organizare autonomă, cu atât mai mult cu cât art. 81 din legea Parid, spune că: „organizarea serviciilor interioare și exterioare precum și atribuțiunile personalului vor fi prevăzute în statutul personalului Administrației Parid, întocmit de consiliul de administrație, aprobat de Consiliul de Miniștrii și întărit prin Decret Regal, iar art. 82 arată că acest statut va determina și normele pentru numirea și revocarea personalului precum și drepturile și obligațiile acestora, statut ce încă nu s'a întocmit.

Că mai mult, conform art. 120 din această lege, actualele servicii: Administrația Pescărilor Statului, Direcția Generală a îmbunătățirilor funciare și Direcția Hidrologică se desființează iar gestiunile lor cu întregul activ și pasiv trec asupra administrației Parid, iar nouile numiri de funcționari la direcțiile înființate se vor face de Consiliul de Administrație prevăzut de art. 66.

Că art. 77 din legea Parid, spunând că :

Administratorul General și Directorii sunt funcționari ai statului și fac parte din statutul funcționarilor publici prin aceasta a înțeles să facă o distincție între acești funcționari cari sunt ai statului și deci fac parte din statutul funcționarilor publici și toți ceilalți cari nu sunt ai statului ci la dispoziția Consiliului de Administrație care are puterea de a-i numi sau nu în funcțiunile și direcțiile noi create având în mod exclusiv latitudinea acestor numiri și ținând seama în primul rând de interesele superioare și de bunul mers al acestei administrațiuni.

Că atât timp cât foștii funcționari ai Direcției Pescărilor n'au fost încadrați prin legea specială a Paridului în nouile funcțiuni create, deoarece încă nu este întocmit statutul prevăzut de art. 81 din lege, funcțiunile ocupate în vechea Direcție a Pescărilor sunt desființate, rămânând a fi chemați în nouile funcțiuni numai acei cari vor îndeplini condițiunile ce va cere noul statut atunci când va lua ființă, și aceasta în conformitate cu principiile noiei legi, care, a scos de sub statutul funcționarilor pe funcționarii Paridului.

Că întru cât dar de nicăeri nu reiese obligația pentru Consiliul de Administrație de a menține sau numi în nouile funcțiuni pe foștii funcționari ai Direcției Pescărilor, acțiunea reclamantului nu are nici un temei legal și urmează a fi respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

NOTA. — Atât hotărârea Curții de Apel Galați s. I-a cât și decizia Inaltei Curți de Casație s. III-a ce adnotăm rezolvă, pentru întâia oară în practica judecătorească, o problemă de drept în legătură întinmă și imediată cu principiile stabilite de legea sta-

tutului funcționarilor publici, din 1923. Este vorba de situațiunea legală a funcționarilor de Stat, cari și-au câștigat drepturile într-o autoritate publică, situație considerată după transformarea serviciilor de Stat în administrații comerciale autonome. În speță este vorba deci, de soluționarea soartei funcționarilor Ministerului Domeniilor și Agriculturii (Direcția Generală ori Administrația Pescăriilor Statului), după punerea în aplicare a legii organice din 11 Iulie 1929, care așează pe baze comerciale, de regie autonomă, regimul Pescăriilor, Indiguirilor și Hidrologiei de Stat, sub denumirea mnemotehnică de P. A. R. I. D. (Pescării, Ameliorarea regiunilor inundabile ale Dunării).

Textele din noua lege sus menționată cari reglementează chestiunea sunt următoarele :

1) Art. 63: „Administrația P. A. R. I. D. este persoană juridică și are gestiune autonomă. Această administrație ia în exploatarea și administrarea sa, conform legii de față, toate bunurile și drepturile Statului ce se administrează astăzi de Direcția generală a Pescăriilor, Direcția Hidrologică și Direcția îmbunătățirilor funciare”.

Art. 70: „Consiliul de Administrație decide în toate chestiunile cari privesc administrația P. A. R. I. D... El are în special următoarele atribuțiuni : m) ia dispozițiuni necesare în legătură cu numirea, înaintarea și revocarea personalului, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în statutul personalului administrației și în regulamentul de aplicare a legii”.

Art. 75: „Administrația P. A. R. I. D. va cuprinde: 1) Direcția indiguirilor, 2) Direcția hidrologică, 3) Direcția pescăriilor”.

Art. 76: „Fiecare din aceste trei direcțiuni sunt conduse de un director, numit prin Decret Regal după propunerea Ministerului de Agricultură”.

Art. 77: „Administratorul General și Directorii sunt funcționari ai Statului și fac parte din statutul funcționarilor publici”.

Art. 120: „Actualele servicii: Administrația pescăriilor Statului, Direcția generală a îmbunătățirilor funciare și Direcția hidrologică se desființează. Gestiunile lor, cu întregul activ și pasiv, trec asupra administrației P. A. R. I. D. Nouile numiri le funcționari la direcțiile înființate se vor face de Consiliul de Administrație prevăzut la art. 66”.

La lumina acestor texte, singurele cari privesc ori ating chestiunea funcționarilor, în noua lege, acțiunea în contencios administrativ a reclamantului A. C. contra Administrației P. A. R. I. D., prin care cerea reintegrarea sa și repunerea în toate drepturile materiale: salariu, accesorii, locuință, ce avea în calitate de șef al biuroului vânzării la serviciile Pescăriilor Galați, a fost privită ca nefondată, iar temeiurile de drept pe cari s'a sprijinit respinse ca atare. Jurisprudențele astfel create constituiesc oarecum o derogare dela tradiționala bunăvoință cu care întotdeauna instanța de fond și cu deosebire Suprema Curte au soluționat problemele ce puneau în discuție soarta, drepturile și prerogativele slujbașilor publici.

Cum s'a ajuns la o atare interpretare ?

O succintă incursiune în trecutul juridic al chestiunii, ne pare la locul său, înainte de a analiza considerentele deciziilor sus menționate.

Până la 1923 (data promulgării legii Statutului),

funcționarul public și în general, întregul aparat vital administrativ, erau instrumente docile ale partidelor politice cari, rând pe rând, dețineau puterea. Abia pe ici, pe colo, fragmentar, sporadic și timid, se alcătuiseră câteva legi organice, reglementând și garantând organizațiile legale ale slujbașilor, în contra discreției puterii executive.

Legea din 1923, pune, pentru prima oară, la adăpost de fluctuațiile și necesitățile politice, pe funcționarii publici stabilind—cu paza unor anumite forme—în favoarea acestora două realități legale: **inamovibilitatea și stabilitatea** în funcțiune. Cea dintâi consacră, în favoarea slujbașului numit cu respectul rânduelilor legale, dreptul de a nu fi transferat, sancționat ori înlăturat, decât cu stricta împlinire a unor anumite forme: iar aceste forme erau date în atribuțiile unor autorități determinate: Comisia de propuneri și înaintări, Consiliul de Disciplină, etc. Se preciza, astfel, că funcționarul public nu-și trage prerogativele sale dela șeful administrativ ori politic care l'a numit, ci dela însăși legea (1). Deci, pe cale de corolar, se recunoaște unei legi posteroare, dreptul de a transforma ori desființa o funcție; iar funcționarul nu era îndrituit să se considere prejudiciat. Caracteristicile specifice inamovibilității (consacrată de Statut numai unui grup restrâns de funcționari: magistrați, membrii ai corpului didactic superior — cari, prin, însăși **Constituția** din 1923 aveau prevăzută această prerogativă) erau următoarele: funcționarul nu putea fi transferat **în interes de serviciu**, nici chiar cu avizul conform al Comisiunii ad-hoc, de numiri și înaintări; ci doar pe cale de consecință a unei judecăți în fața Consiliului de Disciplină, pentru abateri de excepțională gravitate și în urma unei deciziuni motivate. El nu putea deasemenea, fi înaintat, fără asentimentul său. El înfine, avea **dreptul**, să-și exercite în mod efectiv funcțiunea ce deținea, putând pretinde, pe căile legale, respectarea acestui drept (2).

Spre deosebire de **inamovibilitate**, cea de a doua realitate legală: **stabilitatea**, nu conferă funcționarului un **drept** la exercitarea slujbei sale, ci o **îndatorire**. Aceasta era situația imensei majorități a slujbașilor țării, cari puteau fi permutați **în interes de serviciu**, chiar fără consimțământul lor, chiar cu opunerea lor formală, însă după aviz conform al Comisiunii sus menționate și cu despăgubiri pentru spezele de transport privind familia și bagajele lor. Ei dobândeau, prin **stabilitate**, un **drept** asupra slujbei lor, drept nu cu caracter **patrimonial** fără atribuțiile unei **proprietăți** a însăși funcției ci de esență **ideală** față de autoritatea administrativă în care

1) Acest punct de vedere a fost împărtășit de Inalta Curte de Casație, și consacrat prin deciziile date îndată după aplicarea legii statutului, v. Chișinău. Apel s. II-a, din 9 Martie 1925 și Cas. s. III din 15 Ianuarie 1926. în „Pandectele Săptămânale” 1926, pp. 451 și 622; cf. și art. 3 din statut: „Nici o funcție nu poate fi creată sau desființată, decât prin legea de organizare, sau printr-o lege specială”.

2) v. Cas. s. III-a, 27 Octombrie 1926 (complex de divergență): „Măsura în care se face imposibil exercițiul atribuțiilor conferite formal de lege unui funcționar (inamovibil. N. R.), în funcțiunea ce ocupă și la locul unde, după lege, funcționează, este un act arbitrar și ilegal”, (și deci generator de daune și anulabil judecătorește. N. R.) „Pandectele Săptămânale, 1926, p. 907.

fusese numiți, și mărginit la conservarea gradului și la recunoașterea anilor pentru pensie și la plata salariului.

Din expozeul schematic înfățișat, reiese care era situația textelor de lege și a stabilirilor jurisprudențiale în ce privesc drepturile decurgând pentru slujbașii publici, din legea statutului lor, din 1923. Această situație dăinuia, neschimbată în Martie 1929, dată la care s'a promulgat legea pentru „**organizarea și administrarea pe baze comerciale, a întreprinderilor și avuțiilor publice**”. Această lege, dispune principial, prin art. 1 că: „toate întreprinderile, instituțiunile, exploatările și așezămintele publice, cari n'au atribuțiuni exclusiv administrative, precum și toate bunurile și drepturile care fac parte din domeniul public sau privat al Statului”..., se vor organiza în următoarele forme: arendare sau închiriere, concesiune, **regie publică comercială**, regie mixtă, regie cooperativă, sau o combinație din aceste cinci forme.

În nici unul din capitolele cari reglementează fiecare din aceste forme, legiuitorul nu reglementează precis situația funcționarilor publici aflați mai înainte în serviciile publice, și cari odată cu transformarea comercializată a instituțiilor aveau desigur dreptul să se întrebe care va fi soarta lor în noile formațiuni alcătuite conform legii din 16 Martie 1929. Legea aceasta prevede, ca organe cu suveranitate administrativă absolută ale noilor înghesări pe baze comerciale doar **Consiliul de Administrație**, cu plenitudine de atribuțiuni, deci și cu puteri discreționare în privința funcționarilor cari vor fi salariații acelor întreprinderi. Doar la art. 165 din capitolul privitor la **regia mixtă**, se spune, în treacăt, pentru întâia și ultima oară că: „funcționarii tehnici și administrativi ai colectivităților publice, cari funcționau la întreprinderea publică, la data publicării statutelor în **Monitorul Oficial**, vor fi menținuți de societatea ce se va forma. Aceasta va vărsa regulat la Casa Generală a Pensilor reținerile asupra salariilor ce va plăti funcționarilor de mai sus, în vederea pensionării lor”. Evident că acest articol, în lipsă de arătare precisă și față de carența textelor din lege, fiind redactat în capitolul destinat exclusiv regimului **regiei mixte**, câtă a nu avea aplicare decât în ce privește **strict** acest fel de comercializare, care, de altfel, mai accentuat decât celelalte forme, are caracter specific comercial: regia mixtă va fi administrată sub forma societăților anonime pe acțiuni, prevăzute în codul de comerț (art. 70); capitalurile sociale vor fi formate din aporturile în numerar și natură ale colectivităților publice și ale particularilor (art. 82); statutele, publicate în „**Monitorul Oficial**” vor stabili dreptul de vot în adunarea generală (art. 100), administrarea regiei mixte fiind în mâna exclusivă și în omnipotență Consiliului de Administrație. Așa încât față de vădita intenție a legiuitorului de a limita aceste dispozițiuni numai la **regiile mixte**, cu drept cuvânt cele două instanțe ale căror decizii adnotăm, au înălțurat analogia ce vroia să stabilească reclamantul A. C., cu regimul **regiilor comerciale publice** (în speță chiar regimul Administrației Generale P. A. R. I. D.), și au respins susținerile sale de a fi fost menținut în mod automat în noua formație pe baza art. 105 din legea comercializării.

Căci regimul **regiei publice comerciale** autonome este încadrat între art. 29—69 din lege, cari sunt mute în privința soartei slujbașilor, după alcătuirea

nouei formații; pe când art. 70—115 din lege reglementează numai **regia mixtă** și nu rămâne îndoială că art. 105 se referă numai acestui fel de regie.

Mărginindu-ne deci în domeniul regiilor autonome comerciale constatăm că una din cele dintâi realizări de această natură a fost constituirea Administrației P. A. R. I. D., prin legea sa organică din 11 Iulie 1929. Am amintit mai sus că, până la constituirea noii regii, Ministerul Domeniilor și Agriculturii numără, printre serviciile sale directe, următoarele direcții: administrația generală a pescăriilor Statului, direcția îmbunătățirilor funciare cu direcția îndiguirilor și direcția hidrologiei, fiecare din aceste direcții fiind compusă din funcționari ai Ministerului, plătiți din bugetul său. Cu prilejul redactării noii regii, art. 120 hotărăște că toate aceste direcții se desființează, gestiunea lor, **cu întregul activ și pasiv** trecând asupra P. A. R. I. D.-ului, instituție în care cuvântul hotărâtor îl avea, de atunci înainte, exclusiv Consiliul de Administrație, căruia printr'o serie întregă de articole, paragrafe și alineate, i se confereau puteri discreționare. Urmă deci ca acest Consiliu să hotărăască, pe baza art. 120, numirile din nou ale funcționarilor fiecăreia din cele trei direcțiuni create prin legea din 11 Iulie 1929, desigur având ca unic criteriu, atât legal, cât și gospodăresc, selecționarea elementelor ce aveau să compună personalul administrativ al noii regii, spre a putea da acesteia un maximum de rendement, cu un maximum de competență și de aplicație. În ce măsură puterile Consiliului au depășit prevederile legale, în ce măsură au izbit în drepturi câștigate, o vom vedea limpede din analiza considerentelor deciziunilor ambelor Curți reproduse mai sus.

Iată, de altfel, textul motivelor de casare :

„I. Violarea art. 61 combinat cu art. 70 punctul m, 77, 81 și 82 din legea P. A. R. I. D. Exces de putere. Nemotivare. Omisiune esențială, prin aceea că Onor. Curte fără să țină seama de economia legii și de dispozițiunile precise ale art. 61 din lege, decide că: „Funcționarii Administrației Pescăriilor și ameliorării regiunii inundabile a Dunării nu sunt funcționari particulari ai unei organizații autonome”. Așa că ei sunt la dispoziția Consiliului de Administrație, putând fi înlocuiți, retrogradați și transferați fără nici o formalitate. Această soluție este contrară dispozițiunilor art. 61 din legea P. A. R. I. D., combinate cu textele mai sus invocate: dată cu exces de putere și nemotivare.

Onorata Curte de Apel pentru a ajunge la soluțiunea respingerii acțiunii mele, a decis cu un vădit exces de putere că, foștii funcționari ai Direcțiunii Pescăriilor nu sunt funcționari publici și ca atare ei pot fi concediați oricând. Potrivit dispozițiunilor art. 65, Administrația P. A. R. I. D. va funcționa pe baza legii pentru organizarea și administrarea întreprinderilor și avuțiilor publice pe baze comerciale, cu derogările prevăzute de legea P. A. R. I. D. ca o persoană juridică cu gestiunea autonomă, după cum prevede dispozițiunea art. 63. Legiuitorul P. A. R. I. D. prin legea din 11 Iulie 1929 s'a referit numai la unele dispozițiuni de administrare prevăzute la partea V-a din legea organizării și administrării pe baze comerciale, privind regia publică comercială, cu derogările legii speciale P. A. R. I. D.

Funcționarii statului aflați în Direcțiunile Ministerului Agriculturii și Domeniilor, direcțiuni deta-

șate în această regie publică comercială specifică, nu sunt la dispoziția Consiliului de Administrație; deoarece art. 70 punctul **m**, pune între atribuțiunile Consiliului de administrație lucrările statutului personalului administrativ și al regulamentului de aplicare al legii.

Până în prezent, nefiind întocmit nici statutul personalului și nici regulamentul legii, greșit Onor. Curte decide că toți acești funcționari și-au pierdut calitatea lor de funcționari publici, Consiliul de Administrație putându-i revoca, retrograda ori transfera după bunul său plac. Statutul funcționarilor publici a rămas și este în vigoare; și aceasta rezultă nu numai din economia întreagă a legii, dar prin grija pe care legiuitorul a pus-o în art. 77, precizând că Administratorul General și Directorii sunt funcționari publici. Interpretarea pe care o dă Onor. Curte acestui text, în sensul că a ridicat tuturor funcționarilor calitatea de funcționari publici, în afară de Administratorul General și de Directori, este dată cu violarea legii și în mod eronat, pentru că ar fi să se creeze stabilitate pentru noile funcțiuni și să se revoace stabilitatea și garanțiile legale pentru tot restul funcționarilor.

Art. 105 din legea pentru organizarea, pe baze comerciale, și administrarea întreprinderilor și avuțiilor publice prevede că: „Funcționarii tehnici și administrativi ai colectivităților publice, se mențin în funcțiunile lor, cu obligațiunea ca să verse regulat la Casa Pensiilor reținerile salariilor, în vederea pensionării acelor funcționari. Cu interpretarea dată de către Onor. Curte s'a ajuns la situațiunea că toți funcționarii publici, cu rețineri de pensii și drept la regularea lor, pot fi îndepărtați pierzându-și toate drepturile, dacă nu se găsesc în cazurile cari ar permite o regulare imediată la pensiuine.

„II. — Greșită interpretare și aplicare a art. 120 combinat cu 121, din legea pentru administrarea pescăriilor și ameliorării regiunilor inundabile ale Dunării. Violarea art. 7, combinat cu art. 33, 50 și 51 din statutul funcționarilor publici. Exces de putere.

Onor. Curte a înțeles și aplicat greșit dispozițiile art. 120 privind funcționarii publici din Direcțiunile Ministerului Agriculturii și Domeniilor cari formează grupul P. A. R. I. D., considerându-i ca funcționari privați. Art. 121 din lege completează dispozițiunile art. 120, pentru că nu se poate concepe ca legiuitorul să fi creat două categorii de funcționari.

Art. 7 din statutul funcționarilor, aplicabil în speță, arată că funcționarii se bucură de stabilitate; iar la art. 33 Statutul prevede că dispozițiunile statutului se aplică tuturor funcționarilor. Deci potrivit art. 50 și 51 nu puteam pur și simplu să fiu suprimat din postul meu, așa că numai din exces de putere și cu violarea acestor texte am fost demis din funcțiunea ce ocupam”.

În primul rând, Curtea de Apel Galați constată în fapt că reclamantul avusese în serviciul Ministerului un trecut administrativ care lăsă de dorit, fiind deferit Parchetului de Covurlui pentru nereguli repetate și trimis în judecată cu rechizitoriul instanței de cercetări penale. Această constatare a determinat și Consiliul de Administrație al P. A. R. I. D.-ului să nu-l mai numească din nou în serviciile regiei autonome înființate, întrucât nu prezenta aptitudini nici de muncă, nici mai ales de

destoinicie și cinste spre a putea fi un slujbaș util întreprinderii ce se crease. Evident că, la lumina art. 70 litera **m** din lege, Consiliul era suveran să aprecieze dacă interesele superioare și grija pentru bunul mers al Regiei justificau nenumirea unui agent ce se dovedise dăunător serviciului; aceasta cu atât mai mult cu cât, litera și spiritul art. 70 litera **m**, combinat cu art. 120 dădeau din plin consiliului această prerogativă, fără a-l îndatoră la arătarea motivelor ce îndrituise o asemenea măsură.

În această privință considerentele ambelor decizii sunt identice. S'a spus însă: „Consiliul, deși avea puteri depline să numească, sau să nu mai numească pe funcționari, nu-și putea exercita aceste puteri, decât numai în limita în care nu atingea, nu leza interese și drepturi câștigate la activul foștilor funcționari din direcțiile Ministerului de Domenii azi desființate”. S'a susținut că funcționarii cârmuși de legea și regulamentul Statutului lor, câștigase **stabilitatea** în funcțiuni; iar **măsura punerii în disponibilitate** (cu caracter flagrant - de pedeapsa disciplinară), nu putea fi luată decât de Consiliul de Disciplină, după judecarea precedentă de anchetă administrativă, cu prilejul căreia va fi fost ascultat și funcționarul învinuit, conf. art. 52 din statut.

Curtea de Apel a înlăturat această argumentare în drept, motivând, printr'o exactă interpretare a textelor legii P. A. R. I. D., că nu era vorba de pedeapsa punerii în disponibilitate, ci de **refuzul** Consiliului de a numi din nou pe funcționar; iar acest refuz, fiind făcut în baza unor stipulațiuni precise ale legii care îl autoriză, nu poate fi pasibil de cenzura instanței judecătorești de contencios administrativ, întrucât nu are caracterul unui act abuziv de autoritate. Ceva mai mult, alături de această motivare, Curtea de Apel socotește în plus că reclamantul, chiar dacă ar fi făcut dovada abuzului și arbitrarului, încă nu se poate adresa Contenciosului, nemaî având calitatea de **funcționar public**, singura care îndreptățește plângerea în contencios, conform legii statutului, și aceleia a contenciosului administrativ din 23 Decembrie 1925. Spre a hotărâ astfel, Curtea apreciază că întrucât legea P. A. R. I. D. stabilește prin art. 77 că: „Administratorul General și Directorii sunt funcționari ai Statului și fac parte din statutul funcționarilor publici”, numai acești funcționari precizați anume, se mai pot bucura de prerogativele legii organice a funcționarilor de Stat. Toți ceilalți sunt guvernați, nu de statut, ci de legea organică a Regiei autonome P. A. R. I. D., lege specială care prevede atribuțiunile Consiliului, pe baza regulamentului P. A. R. I. D. promulgat cu Decretul Regal No. 1.249, **Monitorul Oficial**, part. I, No. 84 din 10 Aprilie 1930; deci nu mai sunt funcționari publici, ci slujbași ai unei instituții comercializate autonome.

Impărtășim argumentarea Curții de Apel. Acolo unde legiuitorul a ținut să confirme calitatea de funcționarii publici ai unor anumiți slujbași din noua Regie, a precizat-o răspicat: „**Qui dicit de uno. negat de altero**”. Implicit rezultă, deci, **per a contrario**, că nu s'a acordat această calitate celorlalți funcționari numiți din nou pe baza art. 120 din lege, ei rămânând la dispoziția Consiliului de Administrație, care singur are latitudine deplină și exclusivă de a-i numi sau nu în direcțiunile și în gradele funcționărești înființate din nou, ținând în primul

rând seamă de interesele superioare și de necesitățile bunului mers al instituției. În sprijinul acestei soluționări vin și art. 81-82 din noua lege: iată cuprinsul lor :

„Art. 81. — Organizarea serviciilor interioare și exterioare, precum și atribuțiunile personalului, vor fi prevăzute în statutul personalului Administrației P. A. R. I. D., întocmit de Consiliul de Administrație, aprobat de Consiliul de Miniștri și întărit prin decret regal”.

„Art. 82. — Acest statut va determina și normele pentru numirea și revocarea personalului, precum și drepturile și obligațiile acestora”.

Deci, atâta vreme cât foștii funcționari ce servise la vechile direcțiuni desființate nu au fost încă încadrați, conform dispozițiilor sus-menționate, prevăzute de legea organică din 1929, în noile funcțiuni create, ei rămân (până la întocmirea statutului lor) cu funcțiunile vechi desființate. Iar numirea lor în noile funcțiuni create, va fi și ea subordonată îndeplinirii condițiilor ce se vor prevedea prin noul statut după alcătuirea sa. O dovadă mai mult că noua lege a scos pe funcționarii Regiei autonome comerciale P. A. R. I. D., de sub prevederile și jurisdicția legii statutului din 1923. O altă interpretare, — în strictă logică juridică, — nu se poate concepe în fața textelor existente: „**Dura lex, sed lex**”.

De altfel în același sens s'a pronunțat și Curtea de Apel București s. III-a la 9 Iulie 1930 (dec. civ. No. 484), în acțiunea în totul identică făcută de foștul funcționar al Direcției Pescăriilor din Ministerul Domeniilor, d-l Tr. D., contra Administrației Generale P. A. R. I. D. Decizia a fost atacată cu recurs, ce se află pendinte în fața Inaltei Curți s. III-a. Soluția — în urma jurisprudenței stabilite de suprema instanță, — se întvede. Rămâne astfel definitiv câștigat că Regia comercială a Administrației Pescăriilor și ameliorării regiunilor inundaibile ale Dunării constituie un organism legal inedit, a cărui existență începe din ziua promulgării legii sale organice — 11 Iulie 1929. Ca atare, legea aceasta, — posteroară legii statutului funcționarilor din 1923, când a hotărât, prin art. 122 că: „orice dispozițiuni din legi și regulamente contrarii sunt și rămân abrogate”, a putut desființa valabil dispozițiunile stabilite de legea din 1923; este de principiu că o lege ordinară poate fi modificată ori chiar abrogată de o lege posteroară în dată. Argumentul eventual că dispozițiunile legii din 1929 ar fi contrarii Constituției, întrucât lezează drepturi câștigate pe baza statutului din 1923, (care s'ar pretinde că este lege de ordine publică), nu ar putea fi examinat decât de Secțiunile-Unite ale Inaltei Curți de Casație cu prilejul unui recurs dat asupra unei hotărâri a Curților de Apel; ceia ce până în momentul când scriem rândurile de față, nu s'a făcut. În fața instanței supreme socotim că o atare argumentare ar avea puțini șorți de izbândă. Vom stăruii mai pe larg, cu alt prilej, asupra substratului juridic al „drepturilor câștigate” în materie de funcționari administrativi. Socotim însă că mai presus de orice considerațiuni, un singur **drept câștigat** trebuie recunoscut funcționarului public, în mod primordial: acela de a-și face, pe deplin, datoria.

CONSTANT IONESCU

Doctor și Laureat al Facultății de drept din Paris. Avocat al Statului

ADOLF ŠTERN

Marti 20 cor. a fost înmormintat *Adolf Štern*, Doctor în Drept, veteran distins al Baroului de Ilfov și publicist de mare talent.

Adolf Štern a fost un mare luptător în chestiunea emancipării evreilor pământeni. Datorită lui și regretatului Nicolae Mandrea, fost președinte la Inalta Curte de Casație această mare problemă a putut fi rezolvată în interesul țării și spre binele evreilor pământeni, cari astăzi au o patrie și nu mai pot fi considerați ca streini.

Adolf Štern a fost un mare învățat și om de inimă. El fiind prieten cu regretatul jurist Em. Protopopescu-Pake, care a fondat Școala de Științe de Stat, i-a dat un mare concurs prin prelegerile ce a ținut ca profesor la această școală pentru materia Dreptului Civil.

Adolf Štern este primul Jurist care ne-a dat un Cod civil și un Cod de Procedură civilă, portative, adnotate cu doctrina și jurisprudența română și streină datorită cărora magistrații și avocații, de pe vremuri, și-au putut exercita profesiunea mai cu înlesnire, aceste lucrări fiind de mare folos, după cum în urmă s'a dovedit.

Dar Adolf Štern era și un mare animator și îndrumător al tineretului pentru cultura juridică. El este primul care ne-a dat concursul în anul 1892 de am cumpărat, în cele mai bune condițiuni și cu mari înlesniri de plată, o tipografie a sa, cu 2 mașini plane „Marinoni” și cu destulă literă și regale, în care se tipăreau ziarele și broșurile sale de propagandă pentru recunoașterea drepturilor evreilor pământeni, iar în urmă revista „Curierul Judiciar” și lucrările sale de editură.

Tot el ne-a încurajat și dat un concurs prețios la fondarea acestei reviste și a fost un îndrumător în cariera noastră ca profesor la Școala de Științe de Stat și la ceea-ce numim economia revistei „Curierul Judiciar”.

Adolf Štern avea o inimă bună și toți cei cari au venit în contact cu dînsul nu pot decât să regrete plecarea sa dintre noi.

Noi personal, îi păstrăm regretatului Adolf Štern cea mai vie recunoștință și transmitem îndureratei sale familii condoleanțele noastre.

Iscod.

AVANSĂRILE LA INALTA CURTE DE CASAȚIE

D-nii Procurori Patriciu, Luciliu Ștefănescu, Volenti și Strelicescu au fost avansați consilieri; D-nii Eugen Petit, consilier la Curtea de apel Iași și Remus C. Benișache, consilier la Curtea de apel Constanța, au fost avansați consilieri, la Inalta Curte de Casație, iar D-l Ciurea, președinte la Curtea de apel București s. V, a fost avansat procuror la Inalta Curte de Casație.

Toate aceste avansări fiind bine meritate, „*Curierul Judiciar*” felicită călduros pe magistrați avansați.

A apărut:

FALIMENTUL, Partea II (art. 768-833 C. com. V. R.). *Lichidarea activului și pasivului. Inchiderea procedurii falimentare*, cu adnotări din Doctrină, jurisprudență Română și streină, lucrări pregătitoare, debateri parlamentare, etc., de *Prof. Eftimie Antonescu*, consilier onorar la Inalta Curte de Casație.

Vol. cuprinde 536 pag. *Prețul 500 lei*. De vânzare la „*Curierul Judiciar*”.